

1. Sposoby sprawdzania osiągnięć: a) zróżnicowane formy pisemne, a przede wszystkim: a) testy; b) zadania klasowe; c) kartkówki; e) referaty; f) projekty uczniowskie oraz 2) formy ustne, głównie: a) rozmowę; b) dyskusję;
2. Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych wynikających z realizacji programu
- 3.

Oceny klasyfikacyjne śródroczne - klasyfikacja za I okres

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	Ocena celująca [1+2+3+4+5]
Uczeń - podaje przykłady potrzeb człowieka, - przytacza przykłady ról społecznych, - podaje przykłady norm społecznych, - przytacza przykłady pozytywnych i negatywnych wzorców zachowań funkcjonujących w swoim środowisku rówieśniczym. - podaje rodzaje grup społecznych, - wymienia grupy społeczne, do których należy, - przytacza przykłady korzyści wynikających z bycia w grupie, - wymienia typowe konflikty występujące w szkole i grupie rówieśniczej, - określa, jakie zachowania prowadzą do sporów, - wymienia podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej i w szkole, - podaje przykłady autorytetów. - wyjaśnia, czym jest komunikacja	Uczeń: - podaje przykłady norm społecznych obowiązujących w wybranych społecznościach, np. w rodzinie, szkole. - wyjaśnia, czym jest grupa społeczna, i wymienia jej cechy, - wylicza główne zasady współpracy w grupie, - podaje przykłady postaw jednostek wobec konfliktu, - podaje przykłady komunikatów werbalnych i niewerbalnych, - tłumaczy, czym jest trema, - przytacza przykłady zachowań asertywnych, - określa różnice między asertywnością a agresją. - wymienia cechy rodziny jako grupy społecznej, - wskazuje czynniki sprzyjające zacieśnianiu więzi rodzinnych, - wylicza główne prawa i obowiązki dzieci	Uczeń: - podaje przykłady potrzeb człowieka z podziałem na kategorie (bezpieczeństwa, przynależności, uznania, samorealizacji i duchowych), - określa, jaką rolę w procesie socjalizacji odgrywa rodzina, - proponuje sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej, szkole i społeczeństwie, - przedstawia reguły udanej komunikacji, - wylicza podstawowe zasady publicznych wystąpień, - podaje funkcje rodziny i przykłady ich realizacji, - podaje podstawowe problemy zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu współczesnych rodzin - wymienia działania, za pomocą których szkoła realizuje poszczególne funkcje,	Uczeń: - uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną, - wyjaśnia, na czym polega proces socjalizacji, - wymienia kategorie norm społecznych, - omawia podział grup społecznych, - omawia różne sposoby rozwiązywania konfliktów: rozmowę, negocjacje, mediacje i arbitraż, wskazuje ich dobre i złe strony, - omawia elementy składające się na kształtowanie wizerunku, - buduje asertywną wypowiedź na temat szkodliwości używek. - przedstawia argumenty na poparcie twierdzenia, że rodzina jest podstawową grupą społeczną, - omawia najważniejsze funkcje rodziny, - omawia prawa i obowiązki dzieci	Uczeń: - podaje przykłady konfliktu ról społecznych, - wskazuje przyczyny i skutki nieprzestrzegania przez jednostkę norm społecznych, - wskazuje wady i zalety różnych metod podejmowania decyzji w grupie, - określa, które metody są najwłaściwsze dla zespołowego wykonania określonych zadań, - podaje przykłady sytuacji konfliktowych z codziennego życia, proponuje metody rozwiązania sporu w każdej z nich i uzasadnia swój wybór, - proponuje, jak radzić sobie z tremą, - uzasadnia potrzebę umiejętności publicznego występowania, - wyjaśnia społeczne znaczenie umiejętności autoprezentacji, - wyjaśnia znaczenie szczęścia

międzyludzka, - nazywa uczestników komunikacji (nadawca, odbiorca), - wymienia podstawowe rodzaje komunikacji, - tłumaczy, czym są dyskusja i debata, - podaje przykłady sytuacji, w których młody człowiek powinien zachować się asertywnie, - gromadzi argumenty o szkodliwości używek. - tłumaczy, czym jest rodzina, - wylicza podstawowe wartości kształtujące życie rodzinne, - opowiada o roli rodziców, dzieci i osób starszych w rodzinie, - przedstawia wartości ważne dla jego rodziny. - wylicza podstawowe funkcje szkoły, - przedstawia podstawowe warianty kontynuowania edukacji po ukończeniu szkoły podstawowej, - podaje podstawowe prawa i obowiązki ucznia, - określa, kto tworzy samorząd uczniowski, - rozpoznaje przypadki naruszania praw ucznia, - wyjaśnia, czym jest gospodarstwo domowe, - tłumaczy pojęcie budżetu, - odróżnia dochody rodziny od wydatków, - wyjaśnia, kim jest konsument, - tłumaczy, czym są prawa człowieka, - wyjaśnia, czym jest <i>Powszechna deklaracja praw człowieka</i>, - przedstawia podstawowe prawa zawarte w <i>Konwencji o prawach dziecka</i>, - podaje przykłady łamania praw dziecka, - wyjaśnia, czym jest UNICEF, - podaje przykłady łamania praw człowieka, - wylicza przykłady spraw, z którymi można zwrócić się do Rzecznika Praw Obywatelskich, - przytacza przykłady spraw, które należy	w rodzinie, - wylicza typy szkół tworzących strukturę szkolnictwa w Polsce, - przytacza przykłady działań samorządu uczniowskiego, - wskazuje osoby, u których może szukać pomocy w przypadku naruszania praw ucznia. - podaje formy organizacji życia społeczności szkolnej, - wylicza przykładowe cechy pożądane u przyszłych pracowników, - opisuje strukturę typowego budżetu domowego, - podaje przykłady łamania praw konsumenta, - wymienia podstawowe zasady konstruowania budżetu domowego, - oblicza podstawowe dochody i wydatki gospodarstwa domowego. - wylicza podstawowe prawa przysługujące konsumentowi, - określa funkcje praw człowieka, - wymienia główne wolności i prawa człowieka i obywatela zagwarantowane w <i>Konstytucji RP</i>, - odszukuje w <i>Konstytucji RP</i> fragmenty dotyczące wolności i praw politycznych, - rozwija skrót UNICEF. - podaje przykładowe prawa i wolności, - wylicza kategorie praw człowieka. - bierze udział w dyskusji na temat prawa do wypoczynku. - wyszukuje wiadomości o interwencjach Rzecznika Praw Obywatelskich, - opowiada o zagrożeniach obecnych w środowisku sieciowym (cyberprzemoc), - uczestniczy w przygotowaniu plakatu przestrzegającego przed zagrożeniami w sieci. - podaje przykłady przemocy,	- omawia prawa i obowiązki ucznia, - wyjaśnia, jak należy reagować w sytuacji naruszenia praw ucznia lub pracownika szkoły. - wypełnia typowy formularz reklamacyjny, - wylicza przyczyny powstawania deficytu w budżecie domowym, - wyjaśnia, na czym polega szczególne znaczenie <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i>, - tłumaczy sformułowania preambuły <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka</i>, - wskazuje przykłady praw pierwszej, drugiej i trzeciej generacji, - wymienia nazwy przykładowych organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną praw człowieka, - analizuje informacje umieszczone na stronie internetowej Rzecznika Praw Dziecka, - wyjaśnia przyczyny łamania praw człowieka, - podaje zasady bezpiecznego korzystania z sieci, - wyjaśnia, dlaczego prawo inaczej traktuje niepełnoletnich i dorosłych, - wylicza skutki przemocy, - wymienia główne zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich, - przytacza przykłady spraw, którymi zajmuje się straż miejska - opisuje funkcjonowanie samorządu terytorialnego, - wylicza organy samorządu terytorialnego, - odróżnia organy uchwałodawcze od organów wykonawczych gminy, - określa sposób wyłaniania władz	w rodzinie, - podaje nazwy instytucji wspierających rodziny, - określa, jaki wpływ na rozwój i przyszłość młodego człowieka wywiera szkoła, - planuje swoją dalszą edukację pod kątem przyszłej aktywności zawodowej, - na podstawie <i>Konstytucji RP</i> wyjaśnia, jak należy reagować w przypadkach naruszania praw uczniów lub pracowników szkoły. - wskazuje, w jakich przypadkach konsument ma prawo do zwrotu towaru, - wymienia instytucje chroniące prawa konsumenta. - podaje okoliczności uchwalenia i postanowienia <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka</i>, - omawia genezę i treść <i>Konwencji o prawach dziecka</i>, - prezentuje okoliczności powstania i działalność UNICEF, - wyjaśnia różnicę między prawami a wolnościami, - omawia poszczególne kategorie praw człowieka, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat prawa do wypoczynku. - wskazuje zagrożenia wynikające z łamania praw człowieka, - tłumaczy, czym są przemoc fizyczna, psychiczna, dręczenie, - proponuje, jak na przemoc powinni reagować jej świadkowie, - opowiada o różnych sposobach szukania pomocy w sytuacji doświadczania przemocy, - przedstawia korzyści, jakie zyskują użytkownicy Internetu,	rodzinnego i jego wpływ na człowieka, - wylicza typy rodziny - wyjaśnia sposób wybierania i funkcjonowania samorządu uczniowskiego, - wypowiada się na temat najczęściej i najrzadziej wykorzystywanych praw ucznia zapisanych w statucie jego szkoły, kwalifikacji, - omawia poszczególne typy dochodów i wydatków składających się na strukturę budżetu domowego, - pisze reklamację. - ocenia, czy przykładowy budżet domowy został prawidłowo skonstruowany. - na podstawie preambuły <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka</i> wykazuje konieczność ochrony praw człowieka, - charakteryzuje kategorie wolności oraz praw człowieka i obywatela zagwarantowane w <i>Konstytucji RP</i>, - tłumaczy, na czym polega różnica między prawami pierwszej, drugiej i trzeciej generacji. - omawia kategorie spraw kierowanych do Rzecznika Praw Dziecka, - charakteryzuje działalność wybranych organizacji pozarządowych działających na rzecz ochrony praw człowieka, - omawia konsekwencje przemocy dla osób, które jej doświadczyły, - charakteryzuje zjawiska uzależnienia od Internetu, cyberprzemocy, oszustw i wyłudzeń w sieci oraz podaje metody przeciwdziałania tym zjawiskom, - projektuje ciekawą formę plakatu przestrzegającego przed zagrożeniami w sieci. - przedstawia prawa przysługujące obywatelom (zwłaszcza niepełnoletnim) w kontaktach z policją,
--	---	--	---	--

zgłosić do Rzecznika Praw Dziecka. - wyjaśnia, czym jest przemoc i kogo dotyczy, - wymienia główne zalety i wady korzystania z Internetu, - odczytuje dane z wykresu dotyczącego zwyczajów związanych z korzystaniem z Internetu. - tłumaczy, kim są niepełnoletni i nieletni, - przytacza przykłady spraw, którymi zajmuje się policja, - odczytuje dane z wykresów dotyczących przestępczości nieletnich. - wyjaśnia, czym jest samorząd, - wymienia jednostki podziału terytorialnego w Polsce, - podaje nazwy gminy, powiatu i województwa, w których mieszka, oraz nazwy województw sąsiednich, - odczytuje dane z wykresu. - wylicza podstawowe zadania gminy, - przygotowuje notatkę na temat władz gminy, w której mieszka (praca urzędu gminy, osoby pełniące najważniejsze funkcje w gminie). - tłumaczy, jak przygotować się do wizyty w urzędzie, - odszukuje stronę internetową własnego urzędu gminy, starostwa powiatowego, urzędu marszałkowskiego, - określa, do czego służy profil zaufany, - tłumaczy, czym jest korupcja,	- wskazuje przykładowe osoby i instytucje, do których można się zwrócić w sytuacji doświadczania przemocy, - wylicza podstawowe uprawnienia policji, - podaje główne prawa przysługujące obywatelom w kontaktach z policją, - podaje przykłady zadań samorządów, - podaje główne źródła finansowania gminy oraz jej wydatki, - wymienia rodzaje samorządów działających w Polsce, - wymienia organy władzy w gminie, - wskazuje, jakich organów dotyczą wybory samorządowe, - wyjaśnia, czym jest budżet obywatelski, - wymienia zadania powiatu, - wylicza organy powiatu, - podaje organy województwa, - określa zadania samorządu wojewódzkiego, - wymienia rodzaje spraw, którymi zajmują się poszczególne urzędy, - przytacza przykłady aktywności obywatelskiej.	gminy oraz ich odwołania, - odszukuje na stronach urzędu swojej gminy informacje o działalności młodzieżowej rady gminy, inwestycjach ze środków unijnych, budżecie obywatelskim, - wyjaśnia sposób wyboru i odwołania organów powiatu, - wskazuje, gdzie znajdują się siedziby władz powiatu i województwa, w których mieszka. - wylicza przykładowe sprawy, które można załatwić za pośrednictwem strony Gov.pl, - wyjaśnia, czym jest Biuletyn Informacji Publicznej, - podaje prawa obywatela w kontaktach z urzędami, - wypełnia wniosek o wydanie dowodu osobistego i paszportu,	- aktywnie uczestniczy w przygotowaniu plakatu przestrzegającego przed zagrożeniami w sieci. - wskazuje, w jakich przypadkach odpowiedzialność ponosi sprawca, a w jakich jego rodzice lub opiekunowie, - omawia uprawnienia i zadania policji, - podaje podstawowe uprawnienia straży miejskiej (gminnej), - wskazuje uprawnienia przysługujące służbom porządkowym, - wymienia zadania samorządów terytorialnych, - tłumaczy, czym się różni gmina wiejska od gminy miejsko-wiejskiej i miejskiej, - określa, jaki charakter ma gmina, w której mieszka, - omawia zadania poszczególnych organów władzy w gminie, - podaje przykłady zadań własnych i zleconych gminy, - aktywnie uczestniczy w dyskusji o zadaniach gminy, wskazuje, które spośród zadań gminy są najpilniejsze i uzasadnia swoje zdanie, - wskazuje korzyści wynikające z funkcjonowania budżetu obywatelskiego. - rozróżnia zadania rady powiatu i zarządu powiatu, - odszukuje informacje zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej, - omawia zasady etycznego postępowania urzędników, - podaje, jakie sprawy można załatwić w poszczególnych wydziałach urzędu swojej gminy lub swojego miasta, - wyjaśnia, na czym polega różnica między wspólnotą narodową	- charakteryzuje kompetencje i działania straży miejskiej (gminnej), - wskazuje instytucje, do których należy się zwrócić w przypadku wystąpienia przemocy domowej. - wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa samorząd terytorialny, - omawia zasady niezależności samorządów i decentralizacji władzy publicznej, - odczytuje i analizuje dane z wykresu oraz uzasadnia wyciągnięte przez siebie wnioski. - aktywnie uczestniczy w dyskusji o bieżących problemach społeczności lokalnej i przytacza trafne argumenty, - uzasadnia konieczność angażowania się mieszkańców w życie gminy i rozwiązywanie jej problemów. - bierze udział w dyskusji o bieżących problemach społeczności lokalnej, - wskazuje zadania wykonywane przez samorząd gminny, powiatowy i wojewódzki. - analizuje zawartość Biuletynu Informacji Publicznej urzędu swojej wsi, powiatu lub województwa,
---	--	---	--	---

			a etniczną, - tłumaczy znaczenie dziedzictwa narodowego,	
Oceny klasyfikacyjne roczne /na oceną roczną obowiązują wymagania edukacyjne z klasyfikacji śródrocznej i rocznej/				
Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	Ocena celująca [1+2+3+4+5]
Uczeń: - wskazuje, jakie więzi łączą jednostkę z ojczyzną i małą ojczyzną, - wymienia i opisuje symbole RP, - podaje sytuacje, w jakich najczęściej wykorzystuje się symbole narodowe, - wylicza wybrane święta narodowe, - wyjaśnia, czym jest obywatelstwo, - tłumaczy, do czego służy paszport, - wymienia podstawowe prawa i obowiązki obywatela RP, - podaje przykłady wartości obywatelskich. - wyjaśnia, czym są patriotyzm i patriotyzm lokalny, - wymienia przejawy patriotyzmu, - określa, jakie zachowania składają się na postawę patriotyczną, - określa różnicę między obywatelami RP a cudzoziemcami, - odczytuje z mapy, gdzie znajdują się największe skupiska mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, - wyjaśnia, czym jest Polonia, - znajduje na mapie państwa, w których występuje najliczniejsza Polonia. - tłumaczy, czym jest tolerancja, - rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu.	Uczeń: - wyjaśnia, czym są naród i wspólnota etniczna, - przedstawia zasady właściwego zachowania w trakcie uroczystości państwowych, świąt narodowych, wobec symboli narodowych. - tłumaczy, czym są prawo krwi i prawo ziemi, - podaje przykłady działań patriotycznych w gospodarce. - wylicza sposoby wyrażania patriotyzmu na co dzień przez uczniów. - rozróżnia imigrantów, emigrantów i uchodźców, - wymienia mniejszości narodowe i etniczne we współczesnej Polsce, - wyjaśnia, czym są stereotypy, - podaje definicję nietolerancji, - określa, czym jest ksenofobia, - podaje definicję Holokaustu, - wylicza podstawowe funkcje państwa, - wyjaśnia, czym się różni demokracja bezpośrednia od pośredniej, - wymienia podstawowe formy demokracji bezpośredniej, - wskazuje na mapie Europy monarchie i republiki,	Uczeń: - określa, czym jest tożsamość narodowa, - podaje definicję narodowości, - przedstawia podstawowe sposoby nabycia obywatelstwa polskiego, - omawia różnice w rozumieniu patriotyzmu dawniej i współcześnie, - wyjaśnia, czym są mniejszość narodowa i etniczna, - tłumaczy, czym jest azyl, - objaśnia, czym są szowinizm, rasizm i antysemityzm, - wskazuje różnice między narodem a państwem, - charakteryzuje poszczególne funkcje wewnętrzne i zewnętrzne państwa, - określa korzyści, jakie daje obywatelom ustrój demokratyczny, - podaje główne różnice między demokracją, autorytaryzmem a totalitaryzmem, - określa znaczenie zasady trójpodziału władzy i równowagi władz dla funkcjonowania demokracji, - wskazuje główne aspekty określone w konstytucji,	Uczeń: - wylicza przykładowe elementy i wartości składające się na polskie dziedzictwo narodowe, - charakteryzuje więzi łączące obywatela i państwo, - omawia konstytucyjne prawa i obowiązki obywatela RP, - wskazuje różnice między obywatelstwem a narodowością, - wyjaśnia, na czym polega różnica między mniejszością narodową a etniczną, - tłumaczy, dlaczego uchodźcom przysługują szczególne prawa, - wymienia podstawowe prawa mniejszości w Polsce, - przedstawia konsekwencje braku tolerancji w społeczeństwie, - wskazuje skutki szowinizmu, rasizmu i antysemityzmu, - tłumaczy, czym jest demokracja konstytucyjna, - wskazuje różnicę między monarchią a republiką, - tłumaczy zasadę konstytucjonalizmu, - wymienia rozdziały <i>Konstytucji RP</i>, - charakteryzuje poszczególne zasady	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej dla funkcjonowania społeczeństwa. - wyjaśnia sens bycia Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej albo etnicznej, - uzasadnia konieczność popularyzowania wartości obywatelskich we współczesnym państwie demokratycznym. - porównuje sposoby nabycia obywatelstwa polskiego, - wyjaśnia znaczenie poszczególnych działań dla polskiej gospodarki. - określa, w jaki sposób zachowanie młodych ludzi wpływa na los ich ojczyzny. - przedstawia strukturę ludności zamieszkującej terytorium Polski, - uzasadnia konieczność ochrony prawnej mniejszości narodowych i etnicznych. - omawia różnice między szowinizmem a nacjonalizmem, - charakteryzuje przyczyny i skutki ksenofobii, - uzasadnia potrzebę realizowania przez

- określa, czym jest państwo, - podaje cechy państwa, - wymienia nazwy współczesnych ustrojów politycznych (demokracja, autorytaryzm, totalitaryzm). - określa znaczenie konstytucji w państwie, - wymienia główne rodzaje władzy państwowej, - opisuje konstrukcję tekstu <i>Konstytucji RP</i>. - określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę ustawodawczą, - podaje skład polskiego parlamentu, - wymienia podstawowe kompetencje sejm i senatu, - określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę wykonawczą, - wymienia podstawowe kompetencje Prezydenta RP, - wyjaśnia, kim jest premier i czym jest Rada Ministrów, - podaje, czym zajmuje się rząd, - odczytuje dane z tabel dotyczących frekwencji w wyborach parlamentarnych i prezydenckich, - określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę sądowniczą, - wyjaśnia, co nazywamy wymiarem sprawiedliwości, - wymienia rodzaje polskich sądów, - przedstawia rolę sędziów, - tłumaczy, kim są prokurator, obrońca i obrońca z urzędu. - wyjaśnia, czym są partie polityczne, - wymienia rodzaje partii politycznych, - podaje elementy kampanii wyborczej partii, - tłumaczy, czym są organizacje pozarządowe, i podaje ich główne rodzaje, - określa, czym jest wolontariat, i przytacza przykłady działań wolontariuszy, - wymienia korzyści wynikające z pracy w wolontariacie, - wyjaśnia, czym jest opinia publiczna,	- wyjaśnia, czym jest państwo prawa, - tłumaczy, czym są akty prawne, i podaje ich główne rodzaje, - podaje, jaką funkcję pełni Trybunał Konstytucyjny, - odnajduje w <i>Konstytucji RP</i> rozdziały, w których zostały opisane wolności, prawa i obowiązki obywateli, - tłumaczy, czym jest immunitet, - wylicza główne zasady wyborów do sejm i senatu, - określa, kto w Polsce może wystąpić z inicjatywą ustawodawczą, - omawia kompetencje Prezydenta RP, - wyjaśnia, jak są powoływani premier i Rada Ministrów, - omawia kompetencje rządu, - wylicza Prezydentów RP po 1989 r., - podaje zasady działania sądów, - opisuje hierarchię polskich sądów, - wyjaśnia, jakie znaczenie ma dla obywateli dwuinstancyjność postępowania sądowego, - tłumaczy, czym są koalicja i opozycja w parlamencie, - wymienia nazwy największych polskich partii politycznych, - przytacza przykłady działań organizacji pozarządowych, - odszukuje informacje o organizacjach pozarządowych, które funkcjonują w najbliższej okolicy, - określa, do czego służą sondaże, - wylicza funkcje mediów, - podaje zalety i wady mediów społecznościowych, - wskazuje przejawy realizacji przez państwo polityki zagranicznej, - wylicza główne cele i działania ONZ, - określa najważniejsze cele NATO, - wymienia główne przyczyny integracji	- wylicza podstawowe zasady ustroju Polski zawarte w <i>Konstytucji RP</i>, - wyjaśnia, jak sejm i senat podejmują decyzje, kto kieruje pracami obu izb oraz ile trwa kadencja posłów i senatorów, - przedstawia główne zasady wyboru Prezydenta RP, - odszukuje w Internecie wiadomości na temat decyzji obecnego rządu, które wpłynęły na życie jego rodziny, - wylicza sprawy, w których orzeka sąd rejonowy, - wyjaśnia, czym zajmują się sądy administracyjne, - wymienia zadania trybunałów, - wyjaśnia, co oznacza prawo do swobodnego zrzeszania się, - wymienia cele działalności ogólnopolskich organizacji młodzieżowych, - opisuje partie prawicowe, centrowe i lewicowe, - omawia funkcje partii politycznych, - wylicza przykładowe działania podejmowane przez związki zawodowe, - tłumaczy, czym jest wolność słowa, - wymienia funkcje reklamy, - określa, czym jest kampania społeczna i czym różni się od reklamy, - wskazuje pozytywne i negatywne skutki rozwoju środków masowego przekazu dla społeczeństwa, - podaje definicję spotu wyborczego, - wymienia podstawowe zadania ambasadora i konsula, - tłumaczy, czemu służą misje pokojowe ONZ, - przytacza przykłady aktywności Polski w ONZ i NATO, - wyjaśnia, kim byli ojcowie	- ustroju RP zawarte w <i>Konstytucji RP</i>, - tłumaczy, jak w pracy parlamentu przejawia się zasada przedstawicielstwa, - omawia kompetencje sejm i senatu, - charakteryzuje poszczególne zasady wyborów do sejm i senatu, - wyjaśnia, jakie znaczenie w państwie demokratycznym ma aktywność wyborcza obywateli. - wyjaśnia, jakie uprawnienia w trakcie prac nad ustawą posiada prezydent, - omawia poszczególne kompetencje Prezydenta RP - z podziałem na politykę wewnętrzną i zagraniczną, - opisuje procedurę tworzenia rządu, - określa, w jaki sposób współdziałają rząd i prezydent, - analizuje dane zebrane w tabelach dotyczących frekwencji w wyborach parlamentarnych i prezydenckich, - przedstawia zasady działania sądów, - wyjaśnia znaczenie zasad bezstronności i niezawisłości sędziów oraz ich immunitetu i nieusuwalności, - omawia hierarchię sądów w Polsce i podaje zadania poszczególnych jednostek systemu sądownictwa, - wskazuje różnice między wymiarem sprawiedliwości a władzą sądowniczą, - wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa zasada swobodnego zrzeszania się, - tłumaczy, czym jest społeczeństwo obywatelskie, - charakteryzuje działalność organizacji pozarządowych, - wskazuje różnice między stowarzyszeniem a fundacją,	- państwo funkcji zewnętrznych, - analizuje różnice między demokracją, autorytaryzmem a totalitaryzmem w obszarach władzy, praw obywateli, wolności słowa i mediów oraz ideologii państwowej, - wskazuje wady i zalety demokracji bezpośredniej i pośredniej, - omawia hierarchię aktów prawnych w Polsce, - opisuje procedurę zmiany konstytucji i wyjaśnia, z jakiego powodu jest ona szczególna, - wskazuje, które opisane w <i>Konstytucji RP</i> wolności, prawa i obowiązki obywateli uważa za najważniejsze, i uzasadnia swoje zdanie. - wyjaśnia znaczenie immunitetu dla funkcjonowania władzy ustawodawczej, - wskazuje różnice w organizacji wyborów do sejm i senatu, - omawia proces ustawodawczy, - porównuje role sejm i senatu w procesie ustawodawczym, - wymienia skutki, jakie niesie dla państwa i społeczeństwa niska frekwencja wyborcza. - wyjaśnia związek funkcjonowania urzędu Prezydenta RP z republikańską formą rządów, - tłumaczy, na jakich zasadach działają wotum zaufania i wotum nieufności, - wyjaśnia, dlaczego jest potrzebne poparcie większości sejmowej dla Rady Ministrów i premiera, - ocenia, czy Sąd Najwyższy jest potrzebny, i uzasadnia swoje zdanie, - charakteryzuje działania Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu, - opisuje działalność partii w państwie demokratycznym. - omawia poszczególne obszary
---	---	--	--	--

- wymienia rodzaje mass mediów, - wskazuje różnice między mediami komercyjnymi a publicznymi, - objaśnia, czym są fake newsy i bańki informacyjne, - odróżnia fakty od opinii i komentarzy, - podaje negatywne skutki oddziaływania reklam, - wyjaśnia, czym są polityka zagraniczna i współpraca międzynarodowa, - rozwija skrót ONZ, - przytacza przykłady inicjatyw ONZ, - podaje pełną nazwę NATO, - wymienia przykłady działań NATO, - odczytuje z mapy nazwy państw członkowskich NATO, - podaje datę i miejsce utworzenia Unii Europejskiej, - odpowiada, czym jest euro, - odczytuje z mapy nazwy państw członkowskich UE. - podaje datę wejścia Polski do UE i określa sposób, w jaki Polacy podjęli decyzję, - szuka informacji do broszury o sposobach wykorzystywania funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim mieście. - wyjaśnia, czym jest globalizacja, - przytacza przykłady globalizacji z codziennego życia, - podaje przykłady pomocy dla krajów rozwijających się, - tłumaczy, czym jest zjawisko ocieplania klimatu, - podaje główne przyczyny konfliktów zbrojnych, - wyjaśnia, czym jest ludobójstwo, - przytacza przykłady działań terrorystycznych,	- Europejskiej, - na podstawie mapy podaje nazwę państwa, które przystąpiło do UE później niż Polska, - wylicza najważniejsze zadania UE, - wylicza podstawowe prawa obywatela UE, - wskazuje główne korzyści, które wynikły dla Polski, jej obywateli i polskich firm z przystąpienia do UE, - przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej dla pracowników i osób podróżujących, - wylicza główne skutki globalizacji, - określa, z czego wynika podział na kraje rozwinięte i rozwijające się, - wskazuje główny kierunek migracji, - wylicza główne zagrożenia i wyzwania XXI w., - tłumaczy, na czym polega terroryzm, - wymienia skutki terroryzmu, - odszukuje informacje na temat cyberterroryzmu, - znajduje w Internecie wiadomości o zbrodniach ludobójstwa popełnionych w XX w.,	- założyciele Zjednoczonej Europy, - podaje imiona i nazwiska Polaków pełniących ważne funkcje w organach unijnych, - tłumaczy, czym jest i jak działa strefa Schengen, - wymienia cztery najważniejsze zasady europejskiego rynku wewnętrznego, - opisuje okoliczności powstania Unii Europejskiej, - wylicza cele, na które są w Polsce przeznaczane dotacje unijne, - podaje główne różnice między sytuacją w krajach Północy i Południa. - określa skutki konfliktów, - przedstawia źródła i rodzaje terroryzmu,	- charakteryzuje rodzaje wolontariatu, - określa, jakie działania trzeba podjąć, aby zostać wolontariuszem. - wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa, - omawia znaczenie współpracy międzynarodowej dla pokoju na świecie, - charakteryzuje rolę ambasadora i konsula w polityce zagranicznej, - określa, ilu członków liczy ONZ, - wskazuje na mapie państwa członkowskie NATO - z uwzględnieniem kolejnych etapów powiększania się organizacji. - omawia główne etapy integracji europejskiej, - opowiada o politykach nazywanych ojcami założycielami Zjednoczonej Europy, - wskazuje na mapie państwa członkowskie UE, uwzględniając kolejne etapy rozszerzania organizacji, - charakteryzuje poszczególne prawa obywatela UE, - przedstawia znaczenie zasad europejskiego rynku wewnętrznego, - tłumaczy, czym jest konsumpcjonizm, - tłumaczy, na czym polegają pomoc rozwojowa i pomoc humanitarna, - charakteryzuje zmiany klimatu i określa ich skutki. - bierze udział w dyskusji o wyzwaniach związanych z migracją, - omawia przyczyny i rodzaje konfliktów, - na podstawie mapy charakteryzuje wybrane współczesne konflikty na świecie,	- działalności organizacji pozarządowych, - wyjaśnia, czym jest organizacja pożytku publicznego i w jaki sposób można wspomóc jej działalność, - uzasadnia konieczność angażowania się w działania organizacji pozarządowych, - przytacza argumenty na poparcie tezy, że wolność słowa i wolne media są fundamentem demokracji, - charakteryzuje misję mediów publicznych, - omawia przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu mediów społecznościowych na demokrację, - omawia funkcje reklamy i wskazuje przykłady ich realizacji, - uzasadnia konieczność oddzielania faktów od opinii. - określa rolę organizacji międzynarodowych na arenie światowej, - wyjaśnia, jaką rolę odgrywa NATO w polityce obronnej państwa polskiego, - wylicza wybrane ugrupowania międzynarodowe, do których należy Polska, - podaje nazwy trzech wspólnot europejskich, - omawia uprawnienia głównych organów Unii Europejskiej, - wskazuje koszty przynależności Polski do UE, - przedstawia negatywne skutki swobodnego przepływu osób, - omawia przeznaczenie poszczególnych rodzajów funduszy unijnych, - uzasadnia konieczność udzielania pomocy humanitarnej, - omawia problemy związane z migracją, - omawia główne zagrożenia i wyzwania XXI w.
--	---	--	--	--

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował wymagań edukacyjnych określonych na ocenę dopuszczającą.

Warunki uzyskania wyższej niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna:

Uczeń ma prawo do ubiegania się o wyższą niż przewidywana ocena roczna z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych jeżeli:

- 1) spełnia wymagania edukacyjne na daną ocenę,
- 2) uczęszczał systematycznie na zajęcia do szkoły z danego przedmiotu i skorzystał z możliwości poprawy ocen niedostatecznych w terminie określonym przez nauczyciela,
- 3) nauczyciel może odstąpić od wymogu zawartego w pkt. 2 w przypadku, kiedy nieobecności ucznia spowodowane zostały przyczynami od niego niezależnymi (przewlekła choroba, zdarzenia losowe).
- 4) uczeń pisał wszystkie prace pisemne.